

UN PRIETEN PENTRU ETERNITATE

de vorbă cu Ștefana Velisar Teodoreanu

1. Iașul acoperit de lumină

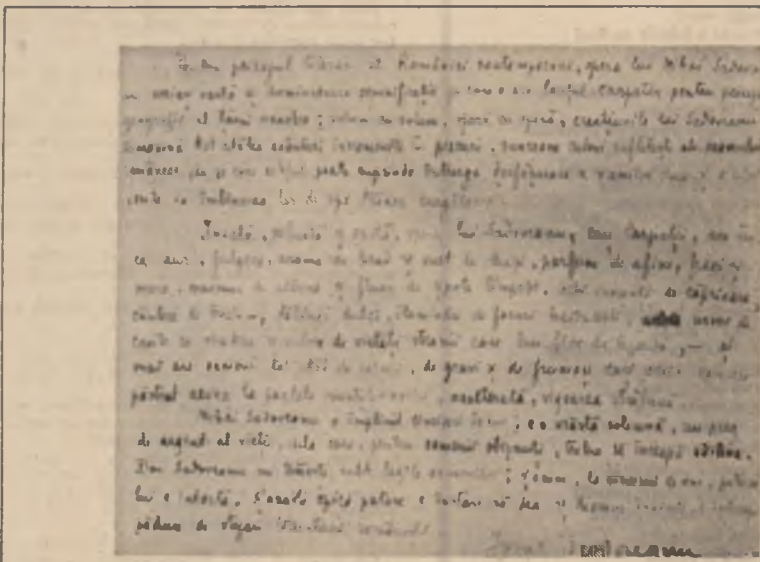
Am locuit, ani de zile, la Moșagocia, alături de Dumneavoastră, pe-o terasă, pînă...

Am locuit, ani de zile, la Moșagocia, alături de Dumneavoastră, pe-o terasă, pînă...

Am locuit, ani de zile, la Moșagocia, alături de Dumneavoastră, pe-o terasă, pînă...

Am locuit, ani de zile, la Moșagocia, alături de Dumneavoastră, pe-o terasă, pînă...

Am locuit, ani de zile, la Moșagocia, alături de Dumneavoastră, pe-o terasă, pînă...

VÎRSTA SOLEMNĂ

de Ionel Teodoreanu

Pentru peisajul literar al României contemporane, opera lui Mihail Sadoveanu are aceeași vastă și dominantă semnificație...

Trăiești a sută de ani. Oamenii care n-au nimic pe conștiință băiesc mult. - Mai bine aveam și trăiau ei. - Trăiesc, doamna Lily, Sadoveanu abia de-acum înainta va să ia oare...

lema, citeva puști pe pereți, un cocoș de munte împiat. - Cum arăta? - Că era a stîncă; mare dar nu grea. Făcut din sculțură și cu o mască frumoasă: ochi largi, nas de vultur. - Și Catinca? - Era ca Sfînta Vineri: blondă, delicată, ușoară. I-a născut neprețecute copii: Mielu, și zicea, Canu Mihail fusese prieten cu fratele ei. Erau orfani. „Să-i porți de grijă” a spus cînd a murit. Cum să-i poarte mai mult decît s-a ia de nevastă? Avea un unchi în Bucovina care le-a făcut o nuntă ca în povești: trei zile și trei nopți. - Se mai simțea ceva din poveste? - Era între ei o înțelegere exemplară. Coana Catinca îi respecta liniștea pe care Canu Mihail n-o părăsea niciodată. Dar cînd povestea, era nemărginit. - Ce povestea? - Despre pești. Despre țipari, de exemplu. Cum merg toamai în Marea Sargasetelor ca să-și depună icrele și se întorc mături. Multe lucruri din „Anii de ucenicie” ni le-a povestit nouă. Uneori și cînta: la cite-a petrecere dănaoală, unde se bea vin de Catinca, dinaintea de filaxeră. Ni-l aducea băntîlul Ilie Străici. Canu Mihail nu bea vin mai nou de opt ani. Dar cînd bea își deschidea sufletul, și glasul, cînta balade vechi, haideuțești, pe care le știa de la ruda mamei, care erau țărani. Cînta încetșor, cu o voce limpedă și caldă, pătruns de frumusețea cuvintelor. - Sînt cele mai calde imagini din epoca de la Iași? - Nu. Cele mai calde imagini sînt de la noi, de acasă, - casa Teodoreanilor - unde locuim cu Ionel și copiii, și unde se ținea cîteodată și tata, cînd venea să mă vadă, și unde l-a cunoscut pe Sadoveanu și s-au împrietenit. - Personajul călare, cu joben și cravată, reprodus în culori pe medaliul de porțelan? - Da, tatăl meu, Ștefan Lupescu, magistrat de profesie dar care lucra în diplomație, ca să schimbe caii, peisajul și oamenii, după ritmul fiabintelor al pulsului său. Patriot, cu elanul umanitar, cîștigat la cauza Transilvaniei ca bunicul, în casa căruia veneau Slavici, Coșbuc și Vasile Lucașcu, s-a întîlnit ușor cu Mihail Sadoveanu în marea lor dragoste pentru țară și pentru cau-

ză celor năpăstuiți. Tata l-a purtat pe Canu Mihail spre lecturi prețioase, documente medievale de valoare inestimabilă, ascunse prin bibliotecile Europel, care i-au alimentat pasunea pentru istorie, altminteri decît se întîmplase pînă atunci: ca o înțelegere nouă, filozofică, așa cum se vede în „Creanga de aur” și „Cavoul persian”. S-a stabilit între ei o legătură indestimabilă, care depășea înțelegerea noastră, dar care ne-a înfrînt. A fost o prietenie de-a viață, Sadoveanu purtîndu-i tatălui meu o mare iubire și stimă. La rîndu-i, tata, i-a stimat pentru opera sa și, mai ales, pentru marea sa demnitate, de care nu s-a despărțit niciodată, nici în anii de prigoană legionară, cînd cărțile i-au fost arse în stradă și viața umbră de amenințări. Atunci, în anii aceia sumbi, Ionel a organizat o serie de conferințe prin țară. Nu începea și nu sfîrșea niciodată fără să răsfeacă laude mari la adresa lui Sadoveanu.

- Era curajos? - Foarte. Odată, la Iași, pe cînd Ionel era directorul Teatrului Național și l-a invitat pe Canu Mihail să țină o conferință, legionarii au aruncat petarde pe scenă și au făcut scandal. Lumea s-a speriat, Ionel a fugit la balcon să-i scoată afară din sală, numai Sadoveanu a rămas neclintit între facluri și pînă la urmă s-a răsturnat din scaun și a strigat: „Ștefana, mi-a povestit că odată, la o grădiniță de vară unde se ținea cu rătăcii, niște huligani i-au aruncat petarde pe masă: au fugit toți înăuntrul de Sadoveanu”. Ce-i mișcarea asta? a spus Catinca și mare se sprijinea pe cauza dreptății în care se lupta.

2. La porțile țării era război

- Ibrăileanu murise Sadoveanu plecase. Demostene și el Tapircăanu murise. Tatăl murise. Păstoral era în București. M-a apucat, de-odată, un urit: știi, ce, Ioane, sînt că aici îmbătrînim. Am văzut pe stradă oameni vorbind singuri. Fă ce știi, eu plec. - În ce an era? - În 1928 și la porțile țării era război. Am plecat din Iași cu instinctul spaecilor care presimțeau naufragiul vaporului. - Cum este Iașul în amintire? - Acoperit de lumină: a fost cea mai fericită perioadă din viața mea. Aveam un bărbat care mă iubea, pe care îl adoram, copiii erau sănătoși, prietenii nu începuseră încă să moară, lumea era bună și liniștită. Fericirea a mai ținut puțin la București, pe strada Eminescu, în casa frumoasă unde primeam pe toți scriitorii plecați de la Iași: Pillat, Demostene, Philipide, Cezar Petrescu, Vasile Voiculescu. - Și Sadoveanu? - La București, Sadoveanu mi-a făcut dovada magică a prieteniei lui. M-a chemat să-l vizitez și la durere și la bucurie. Cînd a murit Catinca, m-a chemat să-i consolez copiii. Cînd s-a îndrăgostit de Valeria Mîtu m-a chemat să mi se mărturisească și mi-a citit magnificele poeme pe care i le-a dedicat. Atunci i-am descoperit sufletul. Nimeni nu știe cit putea fi de generos, de devotat, ca în basme.

- Vă vizita? - Mergeam noi la el, regulat. Na chemo să ne citească și ne hrănea pe săturate. Pe urmă, a venit moartea nepăzită, cînd a murit Catinca și i-am simțit prietenia din nou. Ne-a dat moșina de la preșidiu ca să o luăm prin lamă buimacă la cîmîț, Valeria mi-a dat haina neagră, în minte de-atunci o scenă halucinantă, din pricina omîntului mare, convulsiv mortuar nu se vedea din răpadă și Ionel părea că alunecă singur, peste întinderea albă, iar cînd m-am uitat înapoi, am scos un strigăt de spaimă: fețele oamenilor erau glasate, purtau mască de gheață, erau minus 22 de grade, le înghețaseră lacrimile pe chipuri, nu erau pămînteni.

- Sînt treizeci de ani de atunci. - Da, și nu credeam că voi rezista. Se rupesese totul în mine: sufletul, puterea, vederea: aproape orbisem. Eram foarte săraci. Nu aveam bani nici de lemne. Ca să ne încălzim am ars toată sufrageria și cărțile de drept ale lui Ionel. Am vîndut la Academie scrisorile dela Ibrăileanu, ca să-mi duc nepoțica la mare - corespundența dela Argeșii. Fără Sadoveanu și fără Valeria aș fi murit! Dar a venit iarăși, ca un înger de pază, Canu Mihail, cu imensa lui bunătate și m-a așezat sub pavăza sa. „Cît trăiesc, eu, Lily, sînu nu-i fie frică de viață! M-a așezat în casa lui de la Neamț, în cea mai frumoasă oază, oada lui „Scrie, spune, scrie, asta ne mîntuie”. Și mi-a vorbit, atunci, prima oară, despre moartea copilașilor lui. Atunci, în acea tragică împrejurare a vieții mele, am văzut ce poate cu adevărat. Valeria ne trimitea de mîncare, lădite cu sardale, sticle mici cu suc de roșii, mandarine și portocale pentru nepoțica mea. Dar nu m-a umilit niciodată. Imi oferea tot, complet dezinteresat: „Fă-mi cîntec și primește ca de la un frate”, parea să zică. N-am vorbit pentru recunoștința pe care i-o port.

- Cît timp ați stat în casa de la Minăstirea Neamț? - O iarnă întreagă. - A venit să vă vadă? - Doar cînd ne-a instalat. Mi-a dat camera lui, a pus tot în mișcare și a plecat. Din oada lui se vedea Valea Moldovei și peisajul acela mă îmbălințea. Am transformat urgia lui bibliotecă într-o adevărată grădiniță. Din pîmbelile lungi, prin pădure, aduceam ramuri, cu muguri, și la căldura camerei înfloreau. Mai ales două magnolii, superbe, au înflorit în oada lui Sadoveanu, iar la fereastra cu trei canaturi, cîntau toate păsările din lume: cu capșoare roșii, albastre și verzi, cum n-am mai văzut. Le-am făcut o mămăligă, de hrană, și Canu Mihail mi-a scris prin Valeria să fac una cit toata carului ca să fie păsărilor și cînd vine el. Ii scriam în fiecare zi cite a scrisoare și a carte poștală. Pe urmă am început să lucrez.

- Tace, Neamțul, tace, spune. - Și Valeria imi scria. Și iar îi comunicam zilnic ce se întîmpla acolo, departe de lume, în imperiul pe care mi-l dăruise ca să-mi alin sufletul. Tot ce-i scriam îi ducea Valeria și-i citea. Era după primul infarct. Mă simțeam obligată să mă fac sănătoasă. Să merit osteneala lui mare. Să merit dedicația pe care mi-o dăduse, odată, pe „Divanul Persian”: „Micii mele prietene, Lily, din care a crescut Ștefana Velisar”. Că nu au fost simple vorbe, am înțeles mai tîrziu: cînd a murit după moartea lui, fratele Valeriei, Titel Mîtu, a găsit la Academie referatul prin care, fără să-i cer și fără să fi știut vreo dată, Mihail Sadoveanu solicita pentru cartea mea „Viața cea din toate zilele” premiul pentru roman. L-am dobîndit, în anul 1941 și asta m-a salvat, mai puțin, cînd singurele rediții aprobate de oămîni războiului, au fost... premiile Academiei Române. Un prieten pentru eternitate, asta a fost pentru mine, și uită-te, că nu-i mai am nici o carte. Le-am distrus pe toate, bucată după bucată, lăsîndu-le din mîna lui Păstoral care le citea cu încredință, alungîndu-le cître moarte, ros de cancer. M-am temut pentru ai mei. Păstoral a murit cu volumul 16 pe piept.

- Cum este Sadoveanu pentru Ds. acum? - Cum era și atunci: gata intrat în legendă. Un colos, cu suflet imens, și în care fermenta geniul.

În primăvara anului 1929 Mihail Sadoveanu însoțit de Ștefana Velisar Teodoreanu și Ionel Teodoreanu a intrat în călătoria de „verificare” la Constantinopol. Urma să constată „pe viu” realitatea pe care o înfățișase (cu o intuiție extraordinară) în „Cavoul Persian”. Execuțiile de un fotograf amator, imaginile reproduse în pagina de față, îi înfățișează pe cei trei scriitori țegeni în preambulă la coliziunea prin străvechea capitală de pe malurile Bosphorului. Puse la dispoziția revistei noastre de Ștefana Velisar Teodoreanu, alți facsimilele textelor scriiturii Ionel Teodoreanu cit și a poeziei din fotografiile văd, acum, pentru prima oară, lumina tiparului.

Canu Mihail în veredă...

La lustrage...

Lustrarea lui Sadoveanu a un bloc mare de chibrituri pur în care... Chibritul, poezia cea mai aeriană a sufletului românesc, a devenit în clipa înfrînării a Horului.

Pe fîrmele Bastarului

„Scrie, spune, scrie, asta ne mîntuie”. Și mi-a vorbit, atunci, prima oară, despre moartea copilașilor lui. Atunci, în acea tragică împrejurare a vieții mele, am văzut ce poate cu adevărat. Valeria ne trimitea de mîncare, lădite cu sardale, sticle mici cu suc de roșii, mandarine și portocale pentru nepoțica mea. Dar nu m-a umilit niciodată. Imi oferea tot, complet dezinteresat: „Fă-mi cîntec și primește ca de la un frate”, parea să zică. N-am vorbit pentru recunoștința pe care i-o port.

Pe septele Sfîntei Solia

Preambulă prin Fanar

Sânziana Pop

Barbara sau sufletul

dumitru dinulescu

mi-a răspuns că Alina nu-l acasă și să revin mai târziu.

Ca s-o pedepsesc m-am gândit s-o sun de-abia pe 10 ianuarie, deci peste 5 zile.

Dar am renunțat la planul meu. Am sunat-o la ora 18.

Cineva de la capătul celălalt a ridicat aparatul.

— Alina, am spus eu.

Nu mi-a răspuns nimeni. Și aparatul a fost închis la celălalt capăt al firului. Atunci am mai sunat o dată și nu mi-a răspuns nimeni. Pe la ora 19 am sunat iarși. Din nou a ridicat cineva aparatul și cind mi-a auzit vocea a închis. Iar am sunat și n-a mai răspuns nimeni.

La ora 19,15 am sunat iar. Și iar a răspuns cineva de la capătul celălalt al firului și a închis auzindu-mi vocea.

Deci am dat în total un telefon pe la prinz și cinci mai încolo. Până acum sase.

Încă de la al treilea telefon am descoperit mecanismul. Am înțeles că Alina e singură acasă și așteaptă un telefon de la cineva care o interesează foarte mult și-n funcție de acel telefon dorea să-și facă programul.

Acum ne apropiem de ora 18,30.

Mai citesc puțin la întâmplare, din cartea cu BUCĂTELE DE GÎNDURI, mai dau un telefon și apoi închid povestirea, închid toată povestea cu Alina, dacă se repetă figura și n-o mai văd niciodată pe această față, am să dau cântecul lui Gelu să-l înnoiesc: am terminat toată afacerea, i-am pus capăt, i-am pus cruce, i-am pus cruci.

Deci întâi raletul: „La orice întrebare un răspuns coboară, apra alinare sau durere.”

„Imi culc bărbatul Printre munți și văi”

„Inchid usa unde miroșul timpului ars în 24 de ore plănese de furia așteptării”

„Furtuna eșă, cumplită splindilă noapte!”

In fine, și cu asta termin, să vedem ce vine: „Se făcuse un timp de liniște între civițiile mele și buzele tale”

Se cam potrivește. Ea nu vrea să vorbească la telefon, nu dă drumul la cuvinte și buzele mele cer mereu:

— Alina, alina, alina...

— Si-n fine, ultimul citat: „Dragostea, mușcătură adâncă, pătărită în stăruirea singelui și bandajarea rănilor cu iluzii”

radio

De toate... și atît

Rubricile de publicitate ale cotidianelor noastre oferă adeseori un seducător punct de sprijin pentru „folcloriști”, sociologi, cumpărători, navești, amatori de toate genurile, înclusiv autori de proză mai mult sau mai puțin scurți), înclt, oricine poate recunoaște că aceste rubrici înlesnesc și îndulcesc nenumărate indeleticiri serioase. Indiferenții față de ce se mai vinde și față de ce se mai cumpără, față de ce se mai pierde și față de ce se mai delectă nă, față de cum se mai formulează urările și față de ocaziile în care se mai formulează, sint, fără îndoieli, greu de identificat. Mi-nuțele de „radiopublicitate” pe care „calea undelor” ni le oferă nu au încă în anunturile tipărite un conținut și (am putea crede) avantajat concurent, pentru că la radio publicitatea își are „personalitatea” ei. Datorită publicitatei ale emisiunilor de profil se numără, ani la rind, cam în același fel: asigurările A.D.A.S., hura-ria provocată de orice carnal de C.E.C. dacă el există, ospitalitatea nestăvilită a hanurilor, hotelurilor și complexelor turistice, CENTROCOP în diverse variante, grozăviile biletelor „Loto”, „Loto pronostic” și „Loz” în plin, călățiile unor produse de prea multe ori cosmetice și de artizanat. Lista se poate completa urmărind calendarul: Luna cadourilor, 8 Martie, 1 Iunie și Imediat sezonul estival, precum și alte asemenea prețioase texte. E adevărat, demeritele de mai sus necunoscut din cind în cind și presa, însă pașinile în care resortivește preocupări se materializează sint ușor de trecut cu vederea. (Ia timpul potrivit, probabil, articolele teoretice vor stabili și vor dezbate influențele re-

cioproce — inhibitorii sau stimulative — dintre anuntul scris și anuntul „aunantat”). Radioul are grijă, în fiecare zi, să acorde publicității importanța cuvenită și realizatorilor emisiunilor cu pricina „crează” de toate: cintecele și poezile, fraze mai lungi și fraze mai scurte etc.

Bineînțeles, oamenii cresc leuuri de casă, vind sticle și borcane. Își asigură bucuriile și se asigură prin A.D.A.S., cumpără o sumedenie de articole, că-lătorește și vor să se simtă bine. Iei denum banii la C.E.C. și construiesc locuințe. Anunturile sint necesare în formările binevenite, recomandările așteptate cu interes. Da dacă ascultînd o emisiune „radiopublicitate” măcar un singur om a luat hotărîrea să joace la „Loz în plin” pînă ce va cîștiga o mașină și multă vreme după aceea, nu vom înțelege niciodată ce a-nume l-a impresionat: melodia (ori sălătează, ori legănată, greu de povestit și ușor iritantă), versurile (la care întîndeauna se întîmîlă ceva) sau „proverbul” din încheiere Dealtfel, e plăcut să auzi așa, direct cum mărturisește un norocos: „Cu căruța am plecat / să mă duc să țirguiesc / o mașină de spălat. Norocosul cîștigă însă cu numai trei lei o mașină. „Dacia”, ultă complet de cealaltă mașină și (normal) are chef de vorbă: „M-am întors voios acasă / cu mașina cea frumoasă. / Acum satul mă admiră / dar nimeni nu se mai miră. / Ca și mine poate-orice / să cîștige un premiu mare. / De aceea văd și zic / să jucati la „Loz în plin”. In final, „Nu uitați! Perseverența este cheia succesului și la „Loz în plin”!

Elena Ștefci

Să vorbesc oare despre suflet lar, ca să închei povestirea așa cum trebuie?

Du, n-am să vorbesc despre suflet, ce rost mai are sufletul, trebuie să merg mai departe, să găsesc altă Alina, ah! domne! unde are să putea să mai găsesc o Alina? Nicăieri, precis că nicăieri.

Am ajuns la pagina 11. Ce fac astă-seară? Ce fac doamne astă-seară că miine, înțeleg eu, încep o viață nouă, dar ce fac astă-seară pentru că nu se poate niciodată începe o viață nouă de cu seară nu?

Am terminat al doilea pahar de vin. Ce-ar fi să-l torn și pe-al treilea?

E-atîta liniște în casă. Sint foarte singur și e liniște. Liniște-mi țiuie-n urechi.

— Se făcuse un zvon de „liniște”, spune Alina, într-o noaptea a ei și continui:

„Între cuvintele mele și buzele tale”.

„Asfințise soarele”, continuă ea „sub pisica dealurilor”.

— De unde doamne dealuri? mă-ntreb eu acum și ea continuă:

— „Cind noi încă — mă încercam — tulburarea în privirea răsăritului”.

O rîce s-ar spune încă Alina e un mare suflet. Făcăt de mine însă e-am nimerit greșit și ce să fac eu acum și unde să mă duc astă-seară, ce să fac cu sufletul meu doritor de senzații puternice, de curățenie, de exactitate și intranșigență?

Sper că proza mea nu e totuși o proză lirică, ci de un realism violent.

Mă-am mai turnat o jumătate de pahar de vin preparat cu sifon.

Si-n jurul meu e liniște.

Am aprins o nouă țigară.

Nu mai am repere. Fără Alina viața mea e-blească nu are deloc repere.

Crez că am speriat-o îngrozitor cu telefoanele mele.

Dar așa îi trebuie. Așa merită. De ce s-a ascuns de mine în mod stupid?

E foarte stupid totul. Și eu sint singur. Si-n jurul meu e liniște.

Cită liniște, atîta dramă!

Am încercat să mă dau telefon, dar vorbește cuolajul.

Imi trebuie o soluție, rapidă și sigură.

Mai dau un telefon. Am vrut să dau, dar nu pot, fiindcă tot vorbește cuolajul.

Se-apropie ora 20.

În casă e liniște. Mai sint 10 minute pînă la ora 20.

Ce-ar fi să mă duc la restaurant să beau o bere, așa de unul singur... Ai? Nu-l o idee bună? Nu, nu e.

Am ridicat iar receptorul.

Imi răspunde imediat o voce. Chemase cineva cuolajul și așa.

Am spus: — Greșeală!

Dar pînă m-am mai gândit probabil a făcut iar numărul persoana și a răspuns cuolajul.

Sun iar.

Iar o să ridice aparatul și iar o să-nchidă. Dar e bine și așa.

Dacă n-o fi primit telefonul.

Dar iar mi-a răspuns. Și iar mi-a închis telefonul.

Nu mai e nimic de făcut. M-am olesit și eu de jocul asta stupid. Totuși, mai încerc încă o dată. De data asta nu-mi va răspunde deloc. Sint convins.

Si pe urmă ce fac?

Barem îl distrug nervii. Cum mi l-a distrug și ea pe ai mei. Dar așa-i trebuie. Totul e atît de clar, de ce oare e totul atît de clar? Dar fac asta numai pentru a termina totul, a nu mai avea nici o sansă, așa cum n-am avut niciodată, de aceea sun, de aceea sun mereu, ca s-o scot din răbdări, pentru că așa merită, pentru că așa trebuie, pentru că sint un om hotărît, sigur de mine, și-n tot acest timp de care scriu fraza asta interminabilă telefonul tot sună, sună și nu se mai oprește și nu se mai oprește și Alina trebuie să-nțeleagă că așa merită și să termin sau nu?

Hai să termin, închid și eu telefonul.

Si nu mai trag nici o concluzie.

Dar Alina nu e un om puternic. Dară avea că de cit țările, dacă nu era așa lașă, ar fi răspuns.

Dar n-a răspuns.

Și eu acum ce fac?

E simțită seara și sint sineur.

Anul 1980 abia a-nceput și sint foarte sineur.

Dar sint domn. Nu vreau să sun sîntă față, deși am și eu vren trei-natru posibilități, dar sint un sufletist, asta sint, nu pot să fac cu sufletul tot ce vreau, nu, hotărît nu.

Mă duc atînci la restaurant să beau o bere. Atîta tot.

E ora 21.

A fost ora 21, acum e ora 24, m-am întors acasă și mă culc.

— Si la ce bun toate astea? notez eu pe 6 lanuierle dimineața, către ora 12.

— La nimic, la nimic, răsund tot eu și parcă s-a mai da un telefon Alinei.

Ca să termin într-un fel toată povestea. Să n-o las de izbeliste.

Am simțit și n-a răspuns nimeni.

Dar s-o las totuși pe Alina să termine povestea, cu unu din verșorii ei, prumit să-l lau chiar la întîmplare, chiar dacă nu se potrivește și să-l las astfel ei ultimul cuvînt sau ultima frază.

„Mi-am nns deznădejdea în brumar

Între fîcșorile nătrăzite

De isprăvile — sun verșorii ei.

— Salut, Alina, salut și încă! Închid totuși eu nerotindu-mă ține de vorbă și închid și sufletul e esențial, în tosse, peste tot, oriunde și oriunde.

Păst de Alina, păst de Barbara, păst de mine, de toate telefoanele, inițierile și suferințele sufletelor noastre, care nu se pot și nu se pot mîna.

— Greșeală!

Dar pînă m-am mai gândit probabil a făcut iar numărul persoana și a răspuns cuolajul.

Sun iar.

Iar o să ridice aparatul și iar o să-nchidă. Dar e bine și așa.

Dacă n-o fi primit telefonul.

Dar iar mi-a răspuns. Și iar mi-a închis telefonul.

Nu mai e nimic de făcut. M-am olesit și eu de jocul asta stupid. Totuși, mai încerc încă o dată. De data asta nu-mi va răspunde deloc. Sint convins.

Si pe urmă ce fac?

Barem îl distrug nervii. Cum mi l-a distrug și ea pe ai mei. Dar așa-i trebuie. Totul e atît de clar, de ce oare e totul atît de clar? Dar fac asta numai pentru a termina totul, a nu mai avea nici o sansă, așa cum n-am avut niciodată, de aceea sun, de aceea sun mereu, ca s-o scot din răbdări, pentru că așa merită, pentru că așa trebuie, pentru că sint un om hotărît, sigur de mine, și-n tot acest timp de care scriu fraza asta interminabilă telefonul tot sună, sună și nu se mai oprește și nu se mai oprește și Alina trebuie să-nțeleagă că așa merită și să termin sau nu?

Hai să termin, închid și eu telefonul.

Si nu mai trag nici o concluzie.

Dar Alina nu e un om puternic. Dară avea că de cit țările, dacă nu era așa lașă, ar fi răspuns.

Dar n-a răspuns.

Și eu acum ce fac?

E simțită seara și sint sineur.

Anul 1980 abia a-nceput și sint foarte sineur.

Dar sint domn. Nu vreau să sun sîntă față, deși am și eu vren trei-natru posibilități, dar sint un sufletist, asta sint, nu pot să fac cu sufletul tot ce vreau, nu, hotărît nu.

Mă duc atînci la restaurant să beau o bere. Atîta tot.

E ora 21.

A fost ora 21, acum e ora 24, m-am întors acasă și mă culc.

— Si la ce bun toate astea? notez eu pe 6 lanuierle dimineața, către ora 12.

— La nimic, la nimic, răsund tot eu și parcă s-a mai da un telefon Alinei.

Ca să termin într-un fel toată povestea. Să n-o las de izbeliste.

Am simțit și n-a răspuns nimeni.

Dar s-o las totuși pe Alina să termine povestea, cu unu din verșorii ei, prumit să-l lau chiar la întîmplare, chiar dacă nu se potrivește și să-l las astfel ei ultimul cuvînt sau ultima frază.

„Mi-am nns deznădejdea în brumar

Între fîcșorile nătrăzite

De isprăvile — sun verșorii ei.

— Salut, Alina, salut și încă! Închid totuși eu nerotindu-mă ține de vorbă și închid și sufletul e esențial, în tosse, peste tot, oriunde și oriunde.

Păst de Alina, păst de Barbara, păst de mine, de toate telefoanele, inițierile și suferințele sufletelor noastre, care nu se pot și nu se pot mîna.

— Greșeală!

Dar pînă m-am mai gândit probabil a făcut iar numărul persoana și a răspuns cuolajul.

Sun iar.

Iar o să ridice aparatul și iar o să-nchidă. Dar e bine și așa.

Dacă n-o fi primit telefonul.

Dar iar mi-a răspuns. Și iar mi-a închis telefonul.

Nu mai e nimic de făcut. M-am olesit și eu de jocul asta stupid. Totuși, mai încerc încă o dată. De data asta nu-mi va răspunde deloc. Sint convins.

Si pe urmă ce fac?

Barem îl distrug nervii. Cum mi l-a distrug și ea pe ai mei. Dar așa-i trebuie. Totul e atît de clar, de ce oare e totul atît de clar? Dar fac asta numai pentru a termina totul, a nu mai avea nici o sansă, așa cum n-am avut niciodată, de aceea sun, de aceea sun mereu, ca s-o scot din răbdări, pentru că așa merită, pentru că așa trebuie, pentru că sint un om hotărît, sigur de mine, și-n tot acest timp de care scriu fraza asta interminabilă telefonul tot sună, sună și nu se mai oprește și nu se mai oprește și Alina trebuie să-nțeleagă că așa merită și să termin sau nu?

Hai să termin, închid și eu telefonul.

Si nu mai trag nici o concluzie.

Dar Alina nu e un om puternic. Dară avea că de cit țările, dacă nu era așa lașă, ar fi răspuns.

Dar n-a răspuns.

Și eu acum ce fac?

E simțită seara și sint sineur.

Anul 1980 abia a-nceput și sint foarte sineur.

Dar sint domn. Nu vreau să sun sîntă față, deși am și eu vren trei-natru posibilități, dar sint un sufletist, asta sint, nu pot să fac cu sufletul tot ce vreau, nu, hotărît nu.

Mă duc atînci la restaurant să beau o bere. Atîta tot.

E ora 21.

A fost ora 21, acum e ora 24, m-am întors acasă și mă culc.

— Si la ce bun toate astea? notez eu pe 6 lanuierle dimineața, către ora 12.

— La nimic, la nimic, răsund tot eu și parcă s-a mai da un telefon Alinei.

Ca să termin într-un fel toată povestea. Să n-o las de izbeliste.

Am simțit și n-a răspuns nimeni.

Dar s-o las totuși pe Alina să termine povestea, cu unu din verșorii ei, prumit să-l lau chiar la întîmplare, chiar dacă nu se potrivește și să-l las astfel ei ultimul cuvînt sau ultima frază.

„Mi-am nns deznădejdea în brumar

Între fîcșorile nătrăzite

De isprăvile — sun verșorii ei.

— Salut, Alina, salut și încă! Închid totuși eu nerotindu-mă ține de vorbă și închid și sufletul e esențial, în tosse, peste tot, oriunde și oriunde.

Păst de Alina, păst de Barbara, păst de mine, de toate telefoanele, inițierile și suferințele sufletelor noastre, care nu se pot și nu se pot mîna.

— Greșeală!

Dar pînă m-am mai gândit probabil a făcut iar numărul persoana și a răspuns cuolajul.

Sun iar.

Iar o să ridice aparatul și iar o să-nchidă. Dar e bine și așa.

Dacă n-o fi primit telefonul.

Dar iar mi-a răspuns. Și iar mi-a închis telefonul.

Nu mai e nimic de făcut. M-am olesit și eu de jocul asta stupid. Totuși, mai încerc încă o dată. De data asta nu-mi va răspunde deloc. Sint convins.

Si pe urmă ce fac?

Barem îl distrug nervii. Cum mi l-a distrug și ea pe ai mei. Dar așa-i trebuie. Totul e atît de clar, de ce oare e totul atît de clar? Dar fac asta numai pentru a termina totul, a nu mai avea nici o sansă, așa cum n-am avut niciodată, de aceea sun, de aceea sun mereu, ca s-o scot din răbdări, pentru că așa merită, pentru că așa trebuie, pentru că sint un om hotărît, sigur de mine, și-n tot acest timp de care scriu fraza asta interminabilă telefonul tot sună, sună și nu se mai oprește și nu se mai oprește și Alina trebuie să-nțeleagă că așa merită și să termin sau nu?

Hai să termin, închid și eu telefonul.

Si nu mai trag nici o concluzie.

Dar Alina nu e un om puternic. Dară avea că de cit țările, dacă nu era așa lașă, ar fi răspuns.

Dar n-a răspuns.

Și eu acum ce fac?

E simțită seara și sint sineur.

Anul 1980 abia a-nceput și sint foarte sineur.

Dar sint domn. Nu vreau să sun sîntă față, deși am și eu vren trei-natru posibilități, dar sint un sufletist, asta sint, nu pot să fac cu sufletul tot ce vreau, nu, hotărît nu.

Mă duc atînci la restaurant să beau o bere. Atîta tot.

E ora 21.

A fost ora 21, acum e ora 24, m-am întors acasă și mă culc.

— Si la ce bun toate astea? notez eu pe 6 lanuierle dimineața, către ora 12.

— La nimic, la nimic, răsund tot eu și parcă s-a mai da un telefon Alinei.

Ca să termin într-un fel toată povestea. Să n-o las de izbeliste.

Am simțit și n-a răspuns nimeni.

Dar s-o las totuși pe Alina să termine povestea, cu unu din verșorii ei, prumit să-l lau chiar la întîmplare, chiar dacă nu se potrivește și să-l las astfel ei ultimul cuvînt sau ultima frază.

„Mi-am nns deznădejdea în brumar

Între fîcșorile nătrăzite

De isprăvile — sun verșorii ei.

— Salut, Alina, salut și încă! Închid totuși eu nerotindu-mă ține de vorbă și închid și sufletul e esențial, în tosse, peste tot, oriunde și oriunde.

Păst de Alina, păst de Barbara, păst de mine, de toate telefoanele, inițierile și suferințele sufletelor noastre, care nu se pot și nu se pot mîna.

plastica

Sevente ce par nu o dată fragmente dintr-un basm modern, populat de simboluri ale erei tehnologice, desenele Tenes Bratu (găsea Ercol) fac, în joace la „Loz în plin” vultele și meandrelor lor cele mai felurite intruchipări: plămăsur, ale subconștientului amintiri obsese ori elemente ale unei realități mozaiciste modelate continiu de fluxul informațional. O asemenea perspectivă spirituală, implicată în tensiunile actualității nu reprimă accentele emoționale, polemice chiar (Femeia împuritată asaste) dar nici nu renunță la o anumă distanță critică, în permanență sustinută, față de eveniment. De aceea paradoxal, fantasticul este, în aceste lucrări, situat sub specia diurnului (motivul solar e, de altfel, omniprezent) lipsit, înțele, de mister, ca și de năvălgi pasivitate. E, în schimb, impregnat de luciditate. O luciditate văzută ca emblemă a „frumuseții moderne” și amplificată pînă la dimensiunea cuprînzătoare a unei poezii.

Introducerea culorii aduce, față de compozițiile mai vechi, unde o minuțioasă heraldică a imaginilor era cîdătit exclusiv din arborescențele li-

Joc și luciditate

nial, un spor de efecte și un plus de conștientizare, dar nu alterează gustul pentru bidimensional. Formele se deosebesc uneori de fond potrivit unor scheme ce evocă peștele-masinelor lui Duchamp, create însă de asperitățile ironice (legeleșoarea scoțelor), atîtca unguie tot timpul suportabil, izbușind în esterecențe baroce (lăsa-liașii); trimi: fie la modele culturale arhaice, ale artei precolumbiene de pildă (Cavalerii spăgilor, Zeitate cosmică, Așa se aște amă), fie la ipostaze moderne ale imaginii: de la stilul „poster” la grațioza de ochișoară, păstrînd mereu o textură unitară, întemeiată pe arabesc.

Preutidendi, gestul stăpîn cu fermitate, se articulează în conșt. Stilistic, domină cu autoritate împesime ideogramme.

Dinștei de a destrăma protocolul, adeseori convențional și inhibenți al comunicării artistice, îl cesepește citarea frecventă a ingenuităților specifice desenului infantil (cu, pe alocuri, eocuri din opera lui Mirol) aerul de joc innocent pe care transcrierea grafică îl imprimă clesodată. Dar, pe de altă parte, artista nu pregetă să ne atragă atenția, cu unele ce-i stau la îndemînă, că în baletul mecanic al formelor, „navitatea” nu e decit o cheie personală a interpretării miturilor și „lotemurilor” consacrate ale lumii moderne (este și sensul, posibil, al capelului culturilor „primitive” extraeuropene). Un mod de a ni le înfățișa într-o lumină insolită, izbitoră, și deopotrivă, de a ni le restitui pe o cale cîi mai ușor accesibilă.

Mihai Ispir

muzică

Formația „Hyperion” este, înaintea de toate, o formație vie. Compozitorul Iancu Dumitrescu conduce ansamblul din punct de vedere repertorial și schițează imaginea artistică. Îi dirijează cînd este cazul, cîntă la pian, și face toate acestea fără lustrul profesionalismului rutinat, ci ca un om de muzică în relație cu alți muzicieni, conștănt unu enguv scop — parcursul unui cit mai mare număr de lucrări românești de actualitate sau de tradiție specifică în cit mai multe concerte, prin toată țara.

În versiunea concertistică ce se dă muzicii românești vechi (Anton Pann, Măcarie, Dimitrie Cantemir — în concertul la care ne referim) primează tot aspectul direct al relatării. Sint documente de istorie sonoră practic neinterpretate pe scenă, iar esențialul este ca ele să fie luate în forma lor cea mai nuda, doar cîi hărăzite unor instrumente de circulație curentă. Astfel am avut acum Peșterii ale domnitorului-muzician moldav, la flaut (Voicu Vasina), violă (Mihal Sofonea), violoncel (George Georgescu), fagot (Mihal Tănășilă), clarinet (Aurelian Octav Popa — și compozitor, în același concert, cu o Veneție, registrată cu un acut siml al instrumentalistului). Pentru a completa imaginea componentei ansamblului sî adăugăm numele contrabasistului Stefan Tomasz și al percutantului Costin Petrescu, avînd partituri mai substanțiale cu esebire în lucrările moderne.

Între acestea din urmă, Cereșee de Octavian Nemescu, într-o variantă prescurtată, inserată sub forma unor flash-uri într-un Peșter de Cantemir, conține, în puținătatea sunetelor, o

O formație vie

meditație bine adunată în semnalul sonor restant. Vreau să spun că semnalismul din perioada mai nouă de creație a lui Octavian Nemescu este aici integral grăitor, semnificativ nu este doar o convenție subiectivă ci este imanentă discursului premeditat. La celălalt pol, Reta de Corneliu Cezar opune aforisticul un senzualism sonor. Compozitorul este meșter în crearea atmosferei, dar nu-l lipsește, nici lui, determinantul reflexiv, numai că reacția mediativă este apoi solicitată publicului prin alte mijloace.

La Nicolae Brîndus — Ison — problema raportului dintre abstract și concretul sonor se pune la nivel performativ, fiind o compoziție-text, în care instrumentistii capătă doar codul, iar realizarea în act le revine. În versiunea de acum, formația „Hyperion” a instituit un joc atînt între partenerii de concert și senzitanți contraziceri, un schimb imaginativ alert.

Parcă grupate în cuburi antonimice, lucrările de actualitate ale programului se încheie cu Pasărea măiastră de Iancu Dumitrescu. Aici omul lui Nicolae Brîndus, partenerii schimhau, în esență, aceeași replică, interesul constînd din îndepărtarea sau apropierea micronică în temporalitate, jocul distanțelor în succesiune înlocuind jocul dintre identitate și non-identitate.

Formația „Hyperion” își legitimează opțiunea repertorială prin vioiciunea imaginii muzicale transmise audito-riului, prin lipsa de confort a prezenței ei scenice.

Costin Cazaban

ioana dinulescu

Melodioase pulberi întemeind cetate

Apă în cimpia, limpezită de bucuria noastră temătoare; miini ce cu iubire sfîșie, ierburî tăvăindul-se-n nori. La marginea vîii domnești ea intr-o scîncioab din capilăria piatricele mîrunte pe buze — cuvînta insinuate de har — cîntăcui lu doar sfîșio și rugăciune, apă roșogălită din munte-n cimpia. Fieca ta creșta, și repetă lăptur, lî înaltă wisale pe culmi stăpînite de rouă: e fragilă creangă de cireș bote în porți teracate. Minunea își dezvelește simburile în iubire și singurătate: melodioase pulberi întemeiază cetate.

Colții lui se infig în eternitate

Fameia, tu, care-mi porți numele ca pe o haină de imprumut, imi iei loc în patul de flori al iubitului meu,

nu alunga din preajmă lupul cel tînăr, la-și să cîie gustul singelui tîu. Este poemul scris după o noapte de dragoste — diagnostic ce nu se mai repetă, ca o moarte — o singură noapte de dragoste, nimeni da o m-a de nopți dă singurătate. Nu! alunga, nu-l imblînzi, colții lui sfîșindute, se infig în eternitate.

Tot mai tînăr, obrazul memoriei

Cicatrici invizibile pe obrazul memoriei, acum strălucitor. Te culunzi pe indelete în pintecela bucuriei că te-ai tîmădui. Dogăleca, ura clipeș depărtat: însule erotice pe care n-ai naufragiat. În conștăntul camerei de la etajul opt, contempii harta îngălbănită a unor nedescoperite înșururi. Imaginzi furtuna ce smulge copacii în ecuator.

Ora se lărimătează: astfel, nu te sfîșie, te hrănește, îl supraviețuiești. Obrazul memoriei pare tot mai tînăr, mai strălucitor — fruct desăvîrșit unde coboară scări tainice urmele viermelui devorator.

Odihnă pe lama unui jungher

Miera-n clepsidra! Am descoperit ce mă leagă de jărul acesta, am aflat frunza care, n pluitre, murmură.

Pe palcici, cître vorbă, sui; clara ei pulbere imi auzășă chipul. Căldăreț pe corăbii cu pinze de fluturi întonnoși, mă-mbarc și cobor în porții fardătoare, făcîndu-mi de nisip îl cereșez istoria, grîntule de sare imi pare o lume din care lipseșc. Se acîntăse sufletul pe lama unui jungher, trupul se confundă în ierburî ca-n pintecela mamei!

Templa se-nclînă o întrebare: din rug se va întinde limba devoratoare? voi arde sau doar mă voi incenușă?

UN NUME NOU: radu sergiu ruba

● Un tînăr sfîș și delicat ca un erin mi-a trimis un plic cu poezii. I-am publicat una în „Almanahul literar”, apoi ne-am îndrăgit și ne-am strîns mîinile. Eu l-am văzut, el mi-a simțit prezența și, probabil, a încercat să mă desțereze.

Nu era singur. Venise însoțit de un prieten de aceeași vîrstă care-l orienta cu gingășie în spațiul biroului înclădat de mobilă. N-am întreprins cîte ceva dar sint sigur că-și era devotat. Si, mai sint sigur, că tot el îi va cîd împoștor verșurile transpuse în semnele miraculoase ale îșpurului.

Mircea Micu

Răstimp

Gardurile vil care-n-nășoară nișărează-n cerc ca pe-o comoră, nu vor înclîn, fața lor coboară jos, la subțioară.

Nei rătăind mereu pașii mărunțiți prin curtea ce cu greu ne ține încă între dinți, scotocim prin gardul cel mai viu după cuiburi vechi de ingeri mic, degetul sașiu pipăie-ntr-o dungă ca un brici, mina confundată în pustiu lu nu peți, Doamne, să ne-o mai ridici.

Ora ceaiului

Ce cald e aici, în jurul ceștilor cu ceai, departe de chiu și de val, unghile mici lugeșce ca petele de roz pe masa dintre noi căzute — plic.

Și aburii cum cresc înnoarînd încet genele în zborul lar ceresh deasupra părții de deșert la marginea cîruii albec capșile noastre cu suris de cerc.

Nei — rîmăși doar vis — licărim prea blînd, sufletul înclîn

Bizanț

Cetatea Bizanț pe care-o ridicam la înălțimea de un sfanț, cu cerul ei pînă sub geam, cu mările-ntr-o doară, spre miezul vieții prinde să ne doară. Străzile ei de aramă ne intră pe sub geamă, le mingieam c-o privire, lci, coco, mai zidim o minăștră, mai înălțăm corăbii, stîngem scăpărorile de vrăbii. Bizanțul însă doare mai adînc, castelele selse vin pînă sub abline, iar o grădină-n cețuri verzi și pale minjește ochii sting.

Se rînteie ușoare presărînd din jur un rînd de valuri și un rînd de mere, cu rînila mai grele scormim spileto, apărăm drapela. Bizanțul nostru mult strălucitor ne ține-n două c-un Boston, prin Sîntele Sofii ne prădă rugăciunile de vii, prin port ne îndreptulește-n cîrămul înting peste apa nimanui viața de far marin, de sacra zvelt, alexandrin. Se-nțoace-apani greci și patruped spre partea lumii care sună, tună, tăietă de un foc de semilună, de iataganul verde — Mahomed, înclîn.

Atelier literar postea redacției

C.C. DEVA: Sint unele lucrări de poezie, dar, dintr-o singură pagină, e greu să tragem concluzii înecutate.

VIRGINIA SOARE: Încă multă rigiditate, convenționalism, uscăciune, livrescă, metehne care estențienze vizibil tenuesina lirică, interesantele idei și imagini pline de promisiuni. În speranța unor pași mai hotărâți și mai încredințați în sine și în rezolvarea, notăm câteva pagini ceva mai dezlegate: „Recitându-l pe...”, „Vâl de timp”, „Zbor abisal”, „Petaș abis”, „Văcerie”.

JULIAN VIZIREANU: E mai potrivit să vă adresați unei case de filme.

VIOREL MUNTANU: Citeva lucrări frumoase, și acum („Scârț”, „Acel câș”, „Septembrie”, „Urletul”, „Eroi îmbălsămați”, etc.). Poate ar trebui să exersați și alte modalități, și alte zone tematice, pentru a lărgi și cîmpul de manifestare al talentului dv., pentru a evita riscurile monotone și platonice. (Pe viitor, fiecare poem, separat, pe o singură față a hîrtiei).

FLORIN OVIDIU ROȘU: Carnetul dv. nu reflectă numai o stare de zbucium, dezechilibru, impas, o viață grea, plină de neînțelegeri și decepții, dar și semnele neîndoielnic ale talentului de care dispuneți și care pot însemna, la un moment dat, într-un caz feroce, chiar perspectiva salvatoare a țării din impasurile și amărăciunile în care vă zbateți. Versurile nu sînt, desigur, la același nivel (unele par scrise în grabă, neglijent, altele sînt abia schițate, etc), dar sînt printre ele multe pagini interesante, reușite.

te, care atestă o posibilă vocație („Criză I”, „Poveste de apital”, „Stripitz”, „Criză II”, „Orgie”, „Don Quijote”, „Sonete imperfecte”, III, „Dezolare”, „Prin vis, pătruns”, „Scînce”, etc.). Totul depinde de dv., de efortul de voință de care sînteți în stare pentru a transforma în realitate această feroce perspectivă care vă stă în față.

D.E.R.: „Nufărul din craniu”.

MAURA: Pare să fie un progres în substanță, în „simțire”, dar, din păcate, expresia rămîne la fel de descusută, divagantă, nebulosă, confuză, „fără și” (pe alocuri, chinută, „scutată”, prețioasă), ceea ce reduce considerabil (uneori, pînă la zero) emisia, puterea tranzitivă, de iradiere și comunicare. Ceva mai curative și mai inteligibile, sînt „Aură”, „N-am cum”, „Rug”, „Poste și”, „Don Quijote”.

CALIN T. IULIAN: În afară de „Ideea” relativ ingenioasă din „Sebastian”, nu sînt lucruri pozitive de semnificație (Compoziția narativă e mai degrabă modestă, sovăitoare).

OVIDIU FLORENTIN: Citeva pagini vorbesc de perspectiva poeziei (dincolo de vorbe lungi, diluate, prețioase, „poetice...”), și despre contururi de zbor: „Sub aripă pajura strînge vîzduh”, „Porți de sticlă ale clipei”, „Cu meseria purtată”, „La masa mea eu scriu”.

T. ROȘU: Ne bucurăm revenirea, ca și lucrurile proteje și angajamente din scrisoare. Textele rămîn, din păcate, pe linia cunoscută (despre care am discutat amănunțit într-un răspuns anterior), la un stadiu platonizat, la o „rețetă” închisă, invariabilă, fără perspective. Numai depășirea acestui punct mort (asupra cărui, se pare, n-ați ob-

ținut, încă, o privire la fel de lucidă) poate asigura acestor lucrări rezultate bune (pe măsura înzestrărilor dv.) pe care le așteptați. Dintre paginile de-a-cum, citeva onoreem mai „deschise”: „Antirăzboinică”, „Să te gîndești”, „Accesul la pline”, „Adîncuri de liniste”, „Distracția cu pline” (dar... „nu-i prejudicată... nici-un rău... ? !..”).

Zapla I. Andone, Leonard Ciureanu, Gr. Hojma, O. Henry, G.I. Ficus, Viorel Andreescu (mai bine, în „Definiție”, dar finalul e slab), **Florin Furda, Liana Petreacă, Natalia Bogdan, Mihai Velculescu, Fața Măzarea** (ceva, în „Jedera”, „Contopire”), **Der de soare** (ceva, în „Destin”, „Reviriment”, dar „ceier de zimbet” ? !..), **Georghe Dragomir, Anton Amira:** Nimic nou !

Lavinia Miros, Măreju F. Timid, Tudorel Ripet, Declus, Stefano I. Stellana Filip (ceva, în „Cerere”, „Fantezie”), **Florea Crăiș, Doru Bărdă, Ion Apostol, Const. Enănuș** (ceva, în „Nunta de lemn”, „Asupra Românilor de azi”), **Silviu Silași, Dan Danacu, Const. Găbăș, A. Mureșan, Danciu Anghel, Gheorghe Manea, Mihai Nicolae** (ceva, în „Fidelitate”, „Descinș pentru singurătate”), **Mariaza Ada, Marian Vela, Aladin, Lucian Enescu, Pantera, Dan Roumanie, Eghon Kavasiu, Lam Vül, Gina-Rădău, Const. Basarab, Mireza Dorian** (ceva în „Helio”, „Zeii Olimpului”), **Mădă M. Galati, Mihai Rădea, Alina de Tripac, Marian Tareca, Marin Chintean, N. Trufău, Georgette, I. Teleornăneanu, Romel Vintur, N. Bratu, A. Jancu, Anghel Marcu, I. Măzăre** (ceva, în „Marea bucurie”, „Flash”), **Victor Marian Stelu:** Încercări de nivel modest.

Geo Dumitrescu
N.R. Manuscrisele nu se înpolază.

Martirul
Martirul își smulgea culele din corna.
Nemulțumit de ceva:
— Mai murii și voi,
Mormăia.
Mai murii și voi,
Mai murii I Mai murii I
— Fiecare cu meseria lui !
Se auzi din multime.

Punctuație
și părăseam
statuile de oameni
pentru a-mi plimba tălpia
printre capetele
lucii de gînduri
ale merelor

Intrebindu-mă
dacă măruș Evet
închidea în casetă secretă
un vierme flămînd
(semnul de-ntrabarea I)
sau numai
simburii
— punctele finale...

Lumina
Lumina se suie în pomi și se transformă în
fructe.
Se suie în pășeri și se transformă în grîni.
Se suie în noaptea și se transformă în rituri
păgine.

Lumina se suie în oameni cu grabă și
voioșie.
Ochii îi se aprind de străluciri interioare,
Zimbete și mîini tinere se-nînd ca niște
crengi

Emanînd ocrotire și vorbe îmbietoare.

Lumina se suie în istorie și luminează eroii,
Lumina se suie în morți, și morizarii țiu unde să
se ducă,
Lumina se preface în must în struguri
ademențatori

Lumina cîntă și noaptea doarme în miezul de
nucă.

Mă plimb cu ea pe drumuri cît e ziua de
mare,
Mănînc din mîrea cu piina pe care mi-a dă,
fascinat,

EMIL GAVRILIU
Imbrăcat în mantia ei aurită
Prin luntunile cele mai grele răbat.
Într-o zi, ochii mei închii n-o s-o mai vadă
Și acesta este gîndul care mă doare mereu.
Lumina mea de lîună, de crin, de zăpadă
O să mă despart de tine cu greu.

O. CAUBAN

Absenții
nu-ți fie teamă
zi-le că nu există
și nu vor îndrăzni
ei sînt făcuți
forțatori pe sub albul hîrtiei
mărungi
preocupăți de roșu
absenții

GH. MARCU

Casa de la vie
S-o dus și bunica —
casa de la vie
i s-o năruit —
fiecare on trece peste ea
rupa
cite-o mină de dragoste
și pleacă —
Bunica pune
palmela la frunte
și se străduia
să vadă
pînă la capătul
celălalt

MARIN CIORANU

acolo
auzise cîni lătrînd
priso de lut
ciugulit de vrăbii
imi aduce aminte
cum sta inghemuit pe ea
și trăgea
din coier
fiul lung
spre lîună.

Desenul din ceașcă
în liniste și ploaie
tu treci prin parc
ca pe o stradă
lungă și gîndită de primejii
cu respirație scodată
cum o uită că
verdele te face sanin cum
de ai privirea scurată
de lăcșuț devaratoare
cum ai uitat că
într-o cabină telefonică
aștepti să mă chemi la a cafea
să ne lăbmăm vîsela
liberata de aer și secundă
ce apă sădăie
ce cine turbat
ai presărat în desenul din ceașcă.

VIORICA IONESCU

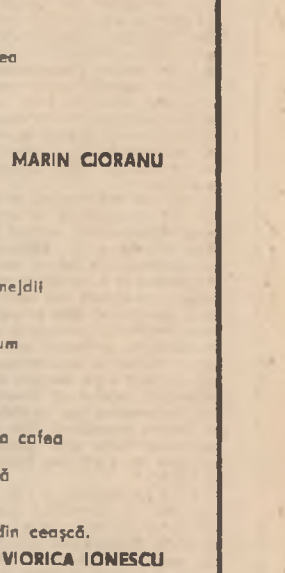
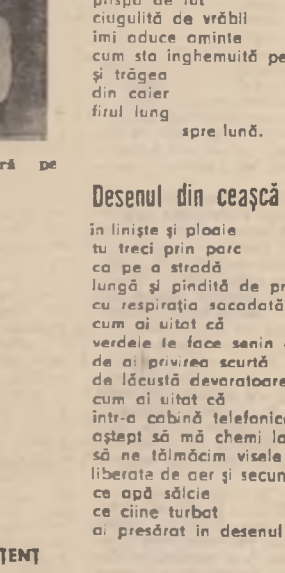
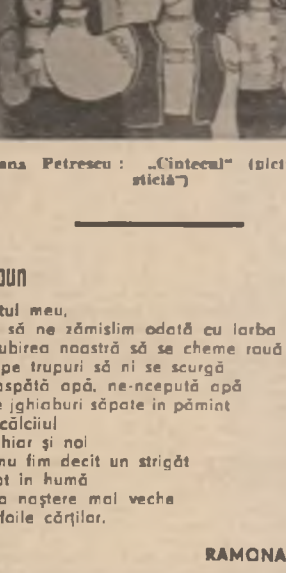
Propun
Iubitul meu,
Hai să ne zămisim odată cu larba
Și iubirea noastră să se cheme roșu
De pe trupuri să ni se scurgă
Proaspăt apă, ne-ncepută apă
Spre ighaburi săpate în pămînt
Ca călcîiul
Și chior și noi
Să nu fim decît un strigăt
Înfipt în humă
De-o noșter mai veche
Ca toale cîrților.

RAMONA TENT

MINA EFTIMESCU

Simona Petrescu: „Intecal” (dicționar pe
slicii)

MARIN CIORANU

CRONICA EDIȚIILOR PREZENȚE SCRITORICEȘTI

Eminescu, Opere, vol. IX

evenimentul anului în materie de ediții îl constituie apariția volumului al IX-lea din Operele lui Mihai Eminescu. Este, fără putință nici unei tăgăde, o realizare monumentală. Cu vorbele lui Nicolae Iorga, „un nou Eminescu apărut”. Este meritul întregului colectiv care semănă această editie, dar al tuturor celor care de ani și ani l-au cercat pe Eminescu cel integral, pe „omul deplin al culturii românești”. Este meritul lui Perpessiciu care, prin cele șase volume cite a ajuns să desăvîrșească (cu toada milii, sale și țingi și cu jertfa luminii ochilor) a trasa și făcea ce nu mai putea fi înduplecat pînă la împlinirea lui deplină. Este, apoi, dar nu în ultimul rînd, rezultatul înșuși al mersului necontenit înainte al procesului exegetic asupra operii celui mai mare scriitor român — în anul nostru au apărut zece de cărți asupra lui Eminescu, Familia, Federația, Căminarii, Hierez, Curierul de Iași, Pondera cade pe activitatea de la fosta leasă, unde Eminescu a fost redactor, la celelalte numai colaborînd ocazional. Paradoxal, pînă acum cunoaștem mai bine activitatea de publicist a lui Eminescu la publicitatea în țară și în străinătate și în afară de aceasta de la ziarul unde a fost angajat activ. Mai ales sub acest aspect volumul de față este o mare revelație. Chiar și grafic privind lucrurile, tomul al IX-lea revine la matcă, asemănîndu-se cu volumele V, VI din seria citată.

Totul de material a volumului IX este de-a dreptul impresionant și ce ne dă seamă despre imensa lucrare pe care au desfășurat-o editorii, precum și despre concepția care i-a călăuzit: Iată: Publicitatea lui M. Eminescu, anid studiu introductiv de Al. Oprea care în ciuda unor obiecții este deosebit de feroce — rezistă! (idealul meritele directorului Muzeului literaturii române intru continuarea ediției Perpessiciu încă n-au fost dezvăluite...); Lămuriri asupra edițiilor publicității eminesciene, amplă notă, sobră și la obiect, semnată de Petru Creția și D. Vatamaniuc; Siglele publicității eminesciene la care a publicat sau au apărut, peste timp, referiri la publicistica lui Eminescu; Tabloul edițiilor de D. Vatamaniuc (Instrument de evidențiere preluat de la Perpessiciu); Textul. Din perioada (grosul de conținut al volumului); Din manuscrise (nici lucrare de sinteză, dar cîte cîte poate prezenta însemnate cîtăre este de domeniul publicisticii sau nu? — cîștigul este că editarea lor țintește integralitatea eminesciană); Cu paternitate încercă (vom reveni); Comentarii de D. Vatamaniuc (315 p. — vom reveni); Bibliografie (330 titluri, întocmită de A. Oprea); Indexul numerelor de persoane și înțelesurilor numelor de locuri întocmită de Anca Costă-Foru și Eugenia Oprea (care au realizat și dificilă muncă de descifrare și transcriere literară a textelor); Lista familiilelor (68 la număr); în sfîrșit, Corrigenda la volumul VIII (cești de probleme prin care se îndrează unele erori de lectură din volumul destinat prozei). Să recunoaștem că este un sumar pe care nu și-l amuzăm delect editărilor de marcă. Nu-l deloc lucrul ușor să te misti într-atîta materie și să-i dai, în final, cea mai desăvîrșită ordine. Și să nu uităm: cea mai mare parte a pieselor incluse în acest volum sînt atribuite acum pentru înțelesuri lui Eminescu. Sînt în această carte, dacă am numărat exact, 600 fără unu de texte. Dintre acestea numai aproximativ 170 au mai fost republicate pînă acum în volume sau în reviste. Am exclus din statistici reproducerea (curente în presa vremii) din: Telegraf, Fresa, Vestea, Românul, Timpul, Le Journal de Bucarest etc. care, cum bine observă Mircea Angheliescu (în Lucașăru, nr. trecut) demonstrează că Eminescu făcuse din obscurul Curier de Iași („fosta vitelor de pripas” cum o caracterizase pînă la demisia) și publicitate citită și luată în seamă „omul, cum zice vorba românească, sîntese totdeauna local... și publicația la care lucrează.”

2. Într-o altă direcție pe care le-au avut de rezolvai editorii a fost mai ales aceea de a stabili paternitatea eminesciană asupra unor texte cu deosebire din Curierul de Iași. Aceștia dificultate îi va împingea și cînd vor descuși paginile Timpului (unde s-au manifestat, sincronice cu poezii, „redactorii” precum Caragiale și Slavici). Să nu scădam din vedere că nota, întocmită de țiar este acoperită întotdeauna neutră din punct de vedere stilistic și are la așa numitele criterii interne de departajare se dovedește înoperant. O îndelungată și minuțioasă familiarizare a editorilor cu textul eminescian i-a ferit de a atribui poezii texte care nu-i aparțin; unde au avut o cit de cită îndolală au

aurel m. buricea

Mult mai puternică
Caul răstînit în lucrul
calota de soare din lacuri albastre
veșnicia intru linia cîntului

mult mai puternică decît neaptea
opo sugineții în somn are lumii
și-n gînduri auz ruguri de lebede
cînd electoni unui crin negru
sapa pîlîi de zăpadă eternă
prin noaptea de bronz e negației

cabodă iama peste sentimente
și cibernetică tăcerii
deschide-n fulgere adiacente
feroasta lumii spre noduri.

Umbră unor drumuri
coborîta tădătoare
lădă putere sa stîng
în gînduri auz ruguri de lebede
cînd electoni unui crin negru
sapa pîlîi de zăpadă eternă
prin noaptea de bronz e negației

de arborii lumii atunci
scribim amuză cu nesăpă
cu rîmes lădă spațu

pădurea lovește
cu cenusa caldă
în zăpada eternă
o luminii
și satul adormie
în revolta ierzii

umbră unor drumuri

Crivățul singurătății
în fiecare sentiment
se adăpostește
o haită de lupi,
crivățul singurătății orbește
prin ninsăcarea nepții
inocență
descuși
ca e lădă orlonă
prin rechia de purpă
zdrăntul
cunoașterea și-a înfipt
ghearela contemplătoare
ale disperării de sine
o, cum ne-am amuzat din
memoria acestui conflict
întîmplăreț rida în hătoate
de epimă
la marginea crivăț
order de tot
fără încetarea nîmcului
cîci după cifra noă
cava lui nimeni
aprită e de la zădărie
lădă vremea negației

casa lui nimeni
aprită e de la zădărie
lădă vremea negației.

Epos autumnal
Urmare din pag. 1

lerburile de toate neamurile, nu mai au loc în viață.

Toamna, cînd chicia și mătasea porumbului se îngîlbenească, iar coroana florei soarelui începe să ruginească, o lumină dulce și liniștitoare flutură-n aer, mîrește puternice urcă-n văzduh, țărîni și suflul greu de împlinire și tale lumina cîmpului cu pieptul, astfel înțepă spațiul cîmpesc cuprinsă dimensiunea de basm, extinzîndu-se în suflul nostru sub mătreața epocii mioritice.

Congruența dintre baladă unde mîrește e transformată în nîmă și gravura din cîmp unde sîrșitul vieții plantelor se prelungește în sîr-

Adunare omagială consacrată centenarului Mihail Sadoveanu

Academia Republicii Socialiste România, Academia de științe sociale și politice și Uniunea Scriitorilor organizează, marți 4 noiembrie 1980, orele 18, în sala Ateneului Român o adunare omagială consacrată scriitorului MIHAIL SADOVEANU, cu prilejul centenarului nașterii sale. Personalitatea marelui clasic al literaturii române va fi omagiată de: George Măneasa, președintele Uniunii Scriitorilor, Gheorghe Mihnea, președintele Academiei R. S. Române, Mihnea Gheorghiu, președintele Academiei de științe sociale și politice, Zec Dumbrăvescu-Buşuțiu, director al Institutului de Istorie și teorie

PREZENȚE SCRITORICEȘTI

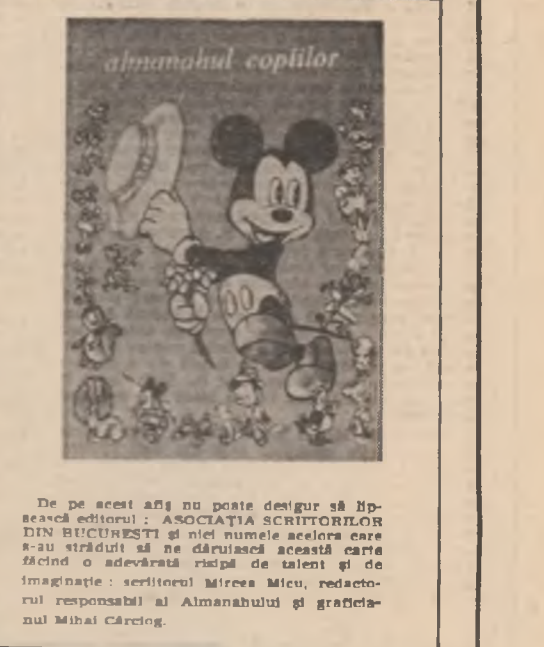
literară „G. Călinescu”, Prof. Sadoveanu, membru a Uniunii Scriitorilor, Ion Viad, rector al Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, Constantin Ciopraga, profesor la universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Mireza Tomuș, redactor șef al revistei „Transilvania”, Fănuș Neagu, membru al Uniunii Scriitorilor, Alexandru Balac, profesor la Universitatea din București.

Urmează un recital de texte din opera sadoveană și de texte originale închinare marelui scriitor, sustinut de Diana Căcea și Irina Răchibăneș-Stănescu, artiste emerite, actriță Gheorghe Căzărli și Val Săndulescu.

Adunarea omagială se va încheia printr-un recital al corului „Madrigal”, sub bagheta dirijorului Marin Constantin.

A apărut ALMANAHUL COPIILOR

Așteptat către sîrșitul fiecărui an cu interes, curiozitate și nu în ultimul rînd cu bucurie, „Almanahul copiilor” este de data aceasta paroh mai ambițios, mai împlinit, manifestînd viziile dorința de a se transforma într-o publicație treacătoare într-o adăvîrată carte cu nîmă mai preios celor păstrate cu dragoste în rafturile bibliotecilor noastre. Un manual de morală, o carte de învățătură, o antologie cuprinzătoare, un feroce spectacol de rafinament și bun gust. Adresîndu-se binelneș, celor mici, „Almanahul copiilor” are marile dar de a fi în egală măsură o tipăritură ce poate fi răscolit cu tolos și de adulți. Nu numai pentru că accesează elevii care după ce au depășit școlile Nichita Stănescu, Marin Sorescu, George Alboiu, Ana Blandiana, Gheorghe Pituș, Radu Cărmăz, Gheorghe Tomozel, Grigore Vieru, Florin Costinescu, Gheorghe Istrate, Mihai Negulescu și mulți alții, ci pentru că toate acestea precum și povestirile lui Mireza Săndulescu, Const. Gheorghiu, Vasile Rebrănuș, Calin Crăciun, Alceu Popovici, Fănuș Neagu, Lucia Olteanu s.a. refac pentru o elită nostalgica feroastră a copilăriei. Delectări în fragmente din Testamentul marelui Arhiepiscop, „Almanahul Copiilor” a feroce loc în paginile sale și poezilor, prozelor semnate de cei mai tineri conștienți elevi care după ce au depășit școlile desenului literar ori ale cîntului încearcă cu bune rezultate să pătrundă și secretele scriitorilor. Ar mai fi de adăugat că almanahul cuprinde bucurii inspirate de mari artiștii precum și atractive benzi desenate bazate pe scenele semnate de Radu Theodoru, Mireza Săndulescu, Franciscă Stoianescu.

Sadoveanu și Reymont

Urmare din pag. 1-2

făcătura foloșelor civilizației moderne, prilejului de călătorie în Olanda (Olanda).

Fată de alte concepțe populare, amîndoi scriitorii au manifestat o receptivitate mai slabă; afirmația poate fi extinsă asupra întregii literaturi române și polone din perioada respectivă. Și unul și celălalt, în ansamblul operii, au răstînit destul de puțin și cu multe rezerve ideea apostolatului intelectualilor în lumea rurală. Convins de superioritatea vieții și culturii în imediata apropiere a naturii, nu mai puteam accepta modificarea realităților patriarhale prin mixtura lor în lume. De aceea, în descrierea hătoicilor de la țară și a reprezentanților hătoicilor, cărora le revemsa virtual obligatia ridicării statului prin cultură, predomină notașia realistă, critică: aspectele idilice sînt cu totul neimportante (Noaptea de Șarada, Tărîni).

Robul de îndrumătorii al țărîniilor a fost preluat, în parte, de bătrîniul mîncîș, pierzîndu-se direcția inițială. Mai numeros decît la Reymont, ei exprimă înțelepciunea vremurilor de altădată.

constituind solide puncte de referință în ednica „logica” sadoveană.

Evident, comparații ar putea continua pe un itinerar sau altul, dar, pe măsură ce ne îndreptăm de contextul ideologic și populare cristalizate sistematic pe fondul mai larg al simpatiei populiste pentru țărîniile, expresivitatea și volumul similitudinilor se împușcă treptat, cînd terenul accidentalului nesemnificativ și trăsăturilor diferențiale (romanele istorice Anul I 784 de Reymont și Nramul Șar mărășelilor, Frații Jder, Nicășă Potecavă s.a. de Sadoveanu). Într-adevăr, nutrire o vreme de aceeași fertilizante îndemnul populorant adăugite cu infiltrații simboliste și naturaliste, drumurile creației se vor despărți categoric și distinctiv transformîndu-se istorice. „Fiul pămîntului” polonez moare în 1925, înt mai decontingent de capanele derutante ale teozofiei (Vampirul, Prințesa, Răcoasa), iar prozatorul român în 1961, punctînd în timp o diferență apreciabilă, 36 de ani, în care a evoluat, se întlege, spre alte limanuri estetice. Într-unușor, prin urmare, aici scria aprioricilor, însăși deosebită ardeură exemplară, chiar dacă cineva susținea că excursul comparatist nu și poate justifica oportunitatea numai prin sine, se va întreba contrariar la ce bun, atunci, toată orteneșia? Analogiile semnatale, le-am dorit printre cele mai însemnate, se întemeiază, asadar, pe realitățile social-culturale asemănătoare și pe înrudirile temperamntelor artistice. Interferențe în demonstrație vor desebrile specifice, asupra cărora n-am simțit nevoia să mai insistăm, paralelismele de felul celor înregistrate exclud posibilitatea vreunei influențe nemiloșice și susțin originalitatea neînțeleasă a celor doi creatori de valoare universală. Verifică, în același timp, și confirmă ori nu exegezele anterioare, contribuind astfel la o mai nuanțată definire a personalităților artistice, pe care le placează în zone de cultură mai cuprinzătoare. În asemenea condiții, întrebarea dacă Sadoveanu a cunoscut Tărîniul lui Reymont — aceasta se putea întimpla abia după 1925—1926, în traducere franceză, desi auzise sigur de el în 1924, cînd i s-a acordat Premiul Nobel — nu mai contează.

UN SECOL DE GLORIE

Mihail Sadoveanu, genialul nostru autor de la a cărui naștere s-au scurs...

În ziua de ieri, Mihail Sadoveanu, care a fost...

...și în ziua de azi...

...și în ziua de azi...

...și în ziua de azi...

...și în ziua de azi...

...și în ziua de azi...

...și în ziua de azi...

...și în ziua de azi...

...și în ziua de azi...

...și în ziua de azi...

...și în ziua de azi...

...și în ziua de azi...

SADOVEANU ȘI REYMONT

În literatura literaturii române, o...

...câteva mai semnificative, unele de ordin...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

pădurea îi hrănește, apără și alină zburc...

Asemenea modalități de a concepe și...

Sint însă destule situații în care deoseb...

Din arsele literare poporaniste descide...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

REVISTA STRĂINĂ

● REVISTA BRITANICĂ "World Times" publică...

● ARTISTUL POPORULUI BACU BELIGIAN...

● CUMINE... un articol...

● SCRIITORUL CUI JAN KOZAK...

● IN EDITURA Gallimard...

● LA SFIRȘITUL...

● LA SFIRȘITUL...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

...Căpșorul vântului...

SPORT Cei ce smulg limbile clopoștelor

a m văzut la Constanta că Marea s-a...

Pentru că divizia B are gură largă, dint...

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Redactor șef: Nicolae Dan Frunțelău. Mihail Ungheanu (redactor șef adjunct), Teodor Baiș (secretar responsabil de redacție)

Redacția: București, Piața Scintei Nr. 1, tel. 13 32 89

ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei Nr. 115, tel. 50 71 96